

CUDZE UTWORY – PRAWA AUTORSKIE

W ostatnim czasie w przepisach prawa dzieje się dużo w zakresie szeroko pojętych praw własności intelektualnych, a w tym również w zakresie prawa autorskiego.

To dobra okazja do przypomnienia podstaw korzystania z cudzej twórczości zamieszczanej w sieci Internet, która według prawodawcy europejskiego pozostaje źródłem dostępu do dzieł kultury i utworów (motyw 61 dyrektywy DSM).

Najważniejszą – a w świecie Internetu najniebezpieczniejszą dla korzystającego cechą prawa autorskiego – jest brak formalnych przesłanek ochrony, a co za tym idzie rejestru utworów chronionych.

Na gruncie polskiego prawa ochronie podlega każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiegokolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia.

Prawa autorskie mieszczą w sobie dwie gałęzie uprawnień – autorskie prawa osobiste i autorskie prawa majątkowe. Założeniem autorskich praw osobistych jest zachowanie więzi między autorem i utworem (tu między innymi jest prawo do oznaczania utworu własnym nazwiskiem). Założeniem autorskich praw majątkowych jest przyznanie autorowi wyłącznych praw do korzystania z utworu i rozporządzania nim oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu.

Dla osób zamierzających korzystać z zasobów Internetu poprzez ich użycie we własnej aktywności, objęcie ochroną każdego przejawu działalności twórczej tworzy dość niewygodną sytuację.

Oznacza ona, że nie ma żadnego oficjalnego rejestru, w którym można by sprawdzić czy konkretne coś, jest utworem podlegającym ochronie czy nie jest.

Ocena tego czy dany element objęty jest ochroną zależeć będzie od oceny jego „twórczości”, która zazwyczaj pozostaje ryzykowna dla korzystającego.

Dlatego też rekomendowane jest, aby korzystanie z sieci Internet oprzeć na wyjściowym założeniu, że kompletnie całość jej zasobów objęta jest monopolem twórczym i dopiero po tym założeniu ewentualnie przechodzić do analizy konkretnego przypadku.

Założenie to oznacza, że zawsze kiedy chcemy skorzystać z cudzego utworu powinniśmy poszukiwać warunków tego korzystania.

O ile materiał znajduje się na tzw. popularnych „stockach” o tyle reguły korzystania z niego zazwyczaj znaleźć można w sąsiedztwie samego materiału. Ewentualnie w regulaminie czy inaczej nazwanych zasadach korzystania z samego portalu.

W innym przypadku dla własnego bezpieczeństwa przed skorzystaniem z materiału niezbędne będzie skontaktowanie się z autorem tego materiału celem ustalenia zasad korzystania.

Oczywiście zupełnie inną sytuacją jest ta, w której materiał oferowany jest w regularnym sklepie internetowym. Wówczas ewentualne warunki licencyjne powinny być opisane bezpośrednio przy opisie produktu lub w innym łatwo dostępnym miejscu. Powinny być wyraźnie opisane i wyraźnie wskazane.

W przypadku braku tego rodzaju zastrzeżeń polskie prawo w art. 49 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych dopuszcza korzystanie z utworu w sposób zgodny z jego charakterem i przyjętymi zwyczajami.

Wyjątki

Istotnym elementem korzystania z utworów w Internecie może być tzw. dozwolony użytek z cudzego utworu. Jakkolwiek zakres dozwolonego użytku zawiera wiele sytuacji wydaje się, że najpopularniejsze w kontekście użycia w Internecie będzie prawo cytatu i prawo parodii.

Prawo cytatu, w polskiej ustawie uregulowane jest w art. 29 i obejmuje możliwość zawarcia w naszym utworze urywków rozpowszechnionych utworów oraz rozpowszechnionych utworów plastycznych, utworów fotograficznych lub drobnych utworów w całości, w zakresie uzasadnionym celami cytatu, takimi jak wyjaśnianie, polemika, analiza krytyczna lub naukowa, nauczanie lub prawami gatunku twórczości.

Tu warto odnotować, że Trybunał Sprawiedliwości w wyroku z 29 lipca 2019r. C-516/17 uznał za formę cytowania zamieszczenie hiperlinków prowadzących do pliku dostępnego w sposób niezależny od głównego tekstu.

Drugim ważnym uprawnieniem stanowiącym wyjątek wobec praw autora jest prawo do parodii, pastiszu i karykatury opisane w art. 29(1) ustawy zgodnie z którym:

Wolno korzystać z utworów na potrzeby parodii, pastiszu lub karykatury, w zakresie uzasadnionym prawami tych gatunków twórczości.

W obu przypadkach pamiętać należy o kwestii autorskich praw osobistych. To, że ustawa uchyla wyłączność autorskich praw majątkowych autora i zezwala na korzystanie z jego utworów nie oznacza, że zwalnia nas z obowiązku szanowania praw osobistych.

Oznacza to, że nadal naszym obowiązkiem jest wskazać dane autora oraz utworu, który wykorzystujemy w swoim materiale.

W świecie, w którym każdy pragnie monetyzować własne przedsięwzięcia internetowe dbałość o legalne korzystanie z cudzych utworów równa się bezpieczeństwu prowadzonego biznesu.

Stąd jeżeli będzie mieli problemy z zagadnieniami związanymi z korzystaniem z cudzej własności intelektualnej chętnie udzielimy Wam wsparcia tak, aby korzystanie z cudzych utworów nie przyniosło Wam szkody.

Cieśliski Jakub
Radca Prawny

